

СЕМАНТИЧНИЙ ПРОСТІР ЛЕКСЕМ SUCCESS / FAILURE В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Досліджується семантична структура лексем "success і failure" в англійській мові. Аналіз вказує на те, що бінарна опозиція концептів SUCCESS / FAILURE функціонує в уяві носіїв англійської мови у вигляді складного дуалістичного утворення, всередині якого виникає велика кількість ієрархічних зв'язків.

Ключові слова: *концепт, лексема, семантична структура, ЛСВ.*

Исследуется семантическая структура лексем "success и failure" в английском языке. Анализ подтверждает то, что бинарная оппозиция концептов SUCCESS / FAILURE функционирует в сознании носителей английского языка в виде сложного дуалистического образования, внутри которого возникает огромное количество иерархических связей.

Ключевые слова: *концепт, лексема, семантическая структура, ЛСВ*

The present article focuses on the analysis of semantic structure of the lexemes "success and failure" in the English language. The investigation reveals that the binary opposition of the concepts SUCCESS / FAILURE functions in the form of a complicated dualistic unit inside which exist a great number of connections.

Key words: *concept, lexeme, semantic structure, lexical and semantic variant.*

Стаття присвячена аналізу семантичних особливостей лексем success і failure, які надають відомості про функціонування бінарної опозиції концептів SUCCESS / FAILURE в колективній свідомості носіїв англійської мови. **Актуальність статті** зумовлена зростанням інтересу науковців до вивчення способів реалізації концептуальних сутностей у мові та мовленні.

Вивчення мовних одиниць, які дозволяють виявити знання про світ, зафіксовані в мові та вивчити мовну компетенцію носія мови знаходяться в фокусі уваги сучасних когнітивних досліджень. Свідченням цього є наукові пошуки таких лінгвістів як Н. Д. Арутюнова, А.П. Бабушкін, А.Д. Белова, С.Г. Воркачов, В.І. Карасик, В.В. Красних, О.С. Кубрякова, А.П. Мартинюк, В.А. Маслова, А.М. Приходько, Ю.С. Степанов та багато інших.

Мета нашого дослідження – аналіз семантичної структури бінарної опозиції концептів SUCCESS<>FAILURE. Досягнення поставленої мети передбачає виконання **таких завдань**: 1) виявлення сукупності ЛСВ у структурі значень полісемантів success і failure; 2) виокремлення ядерних та периферійних параметрів в структурі досліджуваних елементів опозиції; 3) аналіз ієрархічних зв'язків внутрішньої будови виявлених ЛСВ лексем success і failure.

Матеріалом дослідження семантичної структури лексем *success* і *failure* слугували лексикографічні джерела [4; 5; 6; 7; 8], а також результати суцільної вибірки текстів публіцистичного стилю англійських і американських видань.

Аналіз семантичної структури бінарної опозиції концептів *SUCCESS*<>*FAILURE* передбачає дослідження кожного з елементів опозиції окремо. Розглянемо спочатку семантичну структуру лексеми *success*. Для визначення семантичної структури англійської лексеми *success* нами було проведено дефініційний аналіз лексикографічних джерел, в результаті якого вдалося виокремити 5 ЛСВ лексеми *success*. Це такі ЛСВ: **ЛСВ 1** “*achievement of something that you have been trying to do*”; **ЛСВ 2** “*achievement of high position in a particular field for example in business, politics, sport*”; **ЛСВ 3** “*successful person or thing*”; **ЛСВ 4** “*attainment of good result or outcome*”; **ЛСВ 5** “*financial success*”.

Дефініції, що відповідають ЛСВ 1 реєструються всіма словниками, як вихідне значення. На концептуальному рівні саме перше значення активує образ-схему концепту *SUCCESS*. В структурі ЛСВ 1 виділяється сема результативності дії (*achievement*), яка є ядерною архісемою та водночас виступає прототипом (образом) концепту *SUCCESS*. Проте, дані, отримані в результаті проведеного аналізу не можна вважати достовірними без залучення асоціативних та контекстуальних характеристик. Оскільки, як відомо, словникові статі дають лише загальне уявлення про значення лексеми, а частина принципово важливої інформації репрезентується саме в психіці людини [2: 43].

Для уточнення семантичної структури лексем *success* і *failure* нами було проведено асоціативний експеримент, детальний опис якого міститься в одному із наших досліджень [3: 258]. В ході експерименту було виявлено, що в структурі асоціативного поля концепту *SUCCESS* ядерною виступає сема результативності дії (*achievement* – 52 %). На основі отриманих результатів компонентного аналізу та даних асоціативного експерименту, можемо стверджувати, що в семантичній структурі лексеми *success* архісема результативності дії (*achievement*) є ядерною архісемою і виступає імплікатором диференційних сем в семантичній структурі досліджуваної лексеми.

Безумовно, важливим кроком нашого дослідження є аналіз ієрархічних зв'язків внутрішньої будови кожного з виділених ЛСВ лексеми *success*, які складатимуть периферію концепту *SUCCESS*. Тлумачення внутрішньої структури ЛСВ проводиться із застосуванням семантичної метамови опису одиниць. Як показують дослідження, тлумачення побудовані за даним принципом є основним мірилом виявлення системних відношень між досліджуваними лексемами та встановлення закономірностей взаємодії їх значень [1: 58].

ЛСВ 1 “*achievement of something that you have been trying to do*”.

Значення ЛСВ 1 можна зобразити наступним чином: Суб'єкт X діє з певною метою G. Він діє певним чином, незважаючи на перешкоди O на своєму шляху. Це викликає певний результат R, який співпадає з його метою G. В результаті чого стан суб'єкта характеризується амеліоративними ознаками. Наприклад: *This election campaign is not the sudden success of Nick Clegg. He had done a lot in order to achieve the desired result. So now he deserves to ride a wave of success* (*The Times* April 26, 2010). Даний фрагмент ілюструє дію суб'єкта X, яка складається з двох етапів – спроби A і самого результату R. Суб'єкт

X спробував досягти бажаного результату R і йому це вдалося. Важливе значення для семантичної структури ЛСВ 1 має компонент «спосіб дії», котрий часто не входить до «концепту ситуації», оскільки перебуває поза увагою. Однак дослідження різноманітних контекстуальних фрагментів свідчать, що спосіб дії нерідко виступає ключовим компонентом значення. В уявленні носіїв англійської мови досягти успіху можливо завдяки важкій наполегливій праці, докладанням власних зусиль: Roy is a talented manager who succeeds because he works incredibly hard. His success has been a mix of a lot of things, but primarily hard work. (The Guardian July 1, 2010)

Можемо продемонструвати схематичне тлумачення значення ЛСВ 1:

діяльність – X діяв з метою G [асерція]
спосіб дії – власні зусилля, важка праця тощо
каузація – це викликало [імплікація]
результат – саме результат R, який співпадає з його метою G, тобто намір суб'єкта реалізовано [імплікація].
процес в об'єкті – не має процесу

Для даної семантичної формули характерна відсутність процесу в об'єкті, оскільки в ході аналізу когнітивних ситуацій з концептом SUCCESS було виявлено, що результат забезпечується не лише діяльністю суб'єкта, але й залежить від удачі чи непередбачуваного фактора. Таким чином, ЛСВ 1 концепту SUCCESS уточнюється в концептуальному просторі «мета, сукупність дій, спосіб дії, результат, удача»

ЛСВ 2 “achievement of high position in a particular field” Структура ЛСВ 2 має спільну з ЛСВ 1 архісему «achievement» - (досягнення), яка есплікується в ЛСВ 2 за допомогою таких сем: «кар'єрний ріст», «спортивні звершення», «слава», «досягнення в академічній сфері, політиці, тощо».

Проаналізувавши фактичний матеріал та словникові статті американських та британських лексикографічних джерел, можемо окреслити дві ситуації, які розкривають структуру ЛСВ 2. Ці дві ситуації відображають два аспекти діяльності у досягненні «високого становища», а саме: а) робити свою роботу добре, важко працюючи протягом певного періоду часу; б) «слідувати за кимось», бути саме тією кандидатурою, яка зможе успішно виконувати чийсь функції. Розглянемо приклад комунікативної реалізації ЛСВ 2: Wagner worried that the febrile chromaticism of Tristan might drive men mad. Rattle sees it more medicinally, and believes that the score saved the life of Claudio Abbado (whom he will succeed next year as chief conductor and artistic director of the Berlin Philharmonic) (The observer April 29, 2001).

Проаналізувавши отримані в результаті дослідження дані спробуємо змоделювати семантичну структуру ЛСВ 2: суб'єкт дії X діє з метою G досягти високого соціального становища P в певній сфері F (кар'єрі, політиці, спорті). Наявність певної сукупності якостей Q дає змогу це зробити, в результаті чого він заміщує суб'єкта X1: Justice Stevens arrived at the court in December 1975. He had been appointed by President Gerald Ford to succeed Justice William O. Douglas, who had retired the month before (The New York Times November 29, 2010).

Схематично комунікативна модель ситуації для ЛСВ 2 виглядає наступним чином:

подія А, важлива для Х має чи буде мати місце [презумція]
так як S розглянув кандидатури Х і Х1 і прийняв рішення обрати одну з них [асерція]
тим самим сфера F має важливе значення для Х

Змодельована нами структура ЛСВ 2 експлікує успіх як: а) здатність добре виконувати свої обов'язки б) рухатись вперед, в) бути кращим ніж інші, г) досягти кар'єрних висот, д) перемогти, е) отримати визнання, є) стати відомим.

ЛСВ 3 «successful person or thing». В ЛСВ 3 акцент уваги зміщується з компонента результат R (achievement) на компонент новий стан справ S. Семантичне зміщення компонентів результат R – поява нового стану суб'єкта S призводить до того, що другий компонент S стає ще й головним асерційним компонентом ситуації. Таким чином, семантична структура ЛСВ 3 буде виглядати наступним чином: Суб'єкт дії Х зумів проявити себе так, що всі його достоїнства стали помітними для оточуючих. На даний момент стану справ S Х є успішним [стан S актуальний в певний комунікативний проміжок часу]. Комунікативний проміжок часу актуалізує різноманітні проєкції трактування семантичного компонента стан S суб'єкта Х: *Trevor Taylor became successful long ago. Racing driver overcome bad luck on the track to success. At first he had a reputation of being unlucky. After he won the formula 500 championship in 1958, Taylor became a big star and was hugely successful worldwide (The Times October20, 2010).*

Змодельовано комунікативну модель даної ситуації:

Х став успішним =В момент Т, який передує моменту мовлення Х не був успішним [презумція]
потім відбулася якась подія С, яка викликала
в певний момент після Т настав новий стан S: Х перейшов в новий стан S і став успішним. [імплікатив]

В даному контекстуальному фрагменті реалізується наступна проєкція: «не було S – наступило S». Ця проєкція акцентує увагу на зміні попереднього стану і появи нового стану S, в який перейшов Х.

Розглянемо інший фрагмент комунікативної ситуації: *BBC is highly successful and profitable. It's a worldwide success, its productions are sold very well and it makes a lot of money. (The Guardian November 20, 2010).*

S [де S стан] = в момент мовлення має місце S [асерція]
передбачається, що і в даний момент Т і дещо пізніше Х буде існувати в даному стані S [презумція]
В даному контексті актуалізується компонент «має місце S», а «не було – наступило» відходить на задній план.

Перший і другий контекстуальні фрагменти відрізняються семантичною структурою висловлювання. В першому фрагменті семантичний акцент фокусується на події, яка призвела до нового стану, а в другому – на новому стані, а сама подія, яка призвела до такого стану залишається поза кадром уваги. Тобто фокус уваги зміщується з події на стан. Відбувається метонімічний зсув, який призводить до зміщення фокусу уваги з одного компонента на інший (Подія – Новий стан).

ЛСВ 4 “a good result or outcome”

Обов'язковим елементом лексеми success є конститuent Результат R, який виступає Каузатором нового стану S суб'єкта X. Продемонструємо семантичну модель структури ЛСВ 4: суб'єкт X виконує певні дії А, які дуже часто залишаються не специфікованими, оскільки увага зосереджується саме на результаті R, а дії А, які призвели до нього залишаються поза увагою: *A victory for AV would be a boost and the more so for now being regarded by bookies and pollsters as a remote possibility* (The Observer May 1, 2011). В даному випадку в центрі уваги знаходиться компонент результат R (перемога, діяльність якої буде чи то грати, чи то змагатися, боротися чи ще щось). Вид діяльності, який передую певному результату знаходиться поза кадром і таким чином не ідентифікується, хоча передбачає той факт, що Агенс виконував певні дії, які і призвели до бажаного результату.

Змодельюємо модель комунікативної ситуації ЛСВ:

Суб'єкт X здійснював певні дії (які часто не специфікуються) [пресупозиція]
на даний комунікативний проміжок часу існує певний результат R [імплікатив]
результат R дій суб'єкта X оцінюється позитивно спостерігачем [модальна рамка]

Наприклад: *Three steps to good results have been done. Good GCSE results mean new prospects for students.* (guardian.co.uk, August 27, 2009).

ЛСВ 5 "financial success" фіксується лише 6 лексикографічними джерелами. В ньому фіксується наявність локативної ознаки, про яку свідчить словосполучення business sphere. Тлумачення ЛСВ 5 можемо представити наступним чином: суб'єкт X вчиняє певні дії А, маючи на меті отримати матеріальні блага W, які допоможуть йому покращити своє фінансове становище F. В результаті X стає не лише багатим, але й покращує своє соціальне становище: SXSXW 2011: *Fearless females share their secrets of business success.* The number of women attending SXSXW is rising every year, so it's only fitting that a group of female entrepreneurs met up to discuss Breaking the Glass Ceiling (The Guardian March 15, 2011).

в момент T, що передуює T1 суб'єкт X вчиняє ціленаправлені дії А [пресупозиція]
в проміжок часу T1 йому вдається реалізувати свій намір [асерція]
тобто, його дії призводять до бажаного результату R [імплікація]
тим самим ставлення до суб'єкта дії з боку інших осіб змінюється в кращу сторону [модальна рамка]

Таким чином концепт SUCCESS уточнюється в такому концептуальному просторі: сукупність дій, мета, спосіб, результат, досягнення, удача, визнання, соціальне становище, кар'єрний ріст, слава, багатство, процвітання, позитивна оцінка дій суб'єкта.

Наступним етапом нашого дослідження є розгляд семантичної структури лексеми failure. Аналіз лексикографічних джерел дав змогу змодельовати семантичну структуру лексеми failure у вигляді 5 ЛСВ. Це такі ЛСВ: **ЛСВ 1** "lack of success"; **ЛСВ 2** "when someone doesn't do something"; **ЛСВ 3** "stop working properly"; **ЛСВ 4** "exam failure"; **ЛСВ 5** "bankruptcy".

Перш за все з'ясуємо компоненти структури ЛСВ 1 "lack of success", котрий на концептуальному рівні є прототипом концепту FAILURE. Оскільки, як було виявлено, ядерним компонентом лексеми success є компонент "achievement", можемо припустити, що прототипом лексеми failure буде компонент "lack of achievement", котрий фіксує в свідомості носіїв англійської мови уявлення про поразку як відсутність успіху. Дані припу-

щення підтверджуються результатами асоціативного експерименту, в ході якого вдалося виявити ядерний компонент асоціативного поля концепту FAILURE, котрим виявився компонент відсутність успіху (lack of success – 36 %) [3: 262]. Матеріал нашого дослідження дає підстави вважати компонент lack of success ядерним в структурі лексеми failure. Для того, щоб виявити як фіксуються не рефлексивні уявлення носіїв англійської мови про поразку, необхідно розглянути ієрархічні зв'язки всіх ЛСВ.

Структура ЛСВ 1 *lack of success* не здобуває однозначного тлумачення через нестійкість її внутрішніх компонентів. Так, компонент “результат” є асерційним: не досяг успіху = не зміг реалізувати свій намір і в результаті зазнав поразки. В свою чергу, компонент “діяльність” може бути презумпцією (не досяг успіху = “докладав зусиль, проте не зміг реалізувати свою мету і провалився”), але й може попадати і під дію заперечення: *He did nothing on the way to success and he failed* (= не починав нічого робити і зазнав поразки). Розглянемо тлумачення даного ЛСВ на конкретних прикладах: *Tried to succeed and failed. Despite some early admissions of error. President Bush's latest strategy for victory in Iraq veers between the implausible and the impoverished* (guardian.co.uk, January 11, 2007).

Тлумачення 1: Суб'єкт X діяв з певною ціллю G, тобто він вчиняв якісь дії А, які вважав необхідними для досягнення певного результату R, який так і не наступив. Тобто компонент результативності дії R анульовано, оскільки діяльність суб'єкта X закінчилась безуспішно, а сама подія А не являє собою інтересу. В даному тлумаченні передбачається наявність такого компонента як “спроба” здійснити дію. Тобто, X не досягнув бажаного результату R= X намагався досягти R(робив спробу).

до моменту $t < \text{МН}$ X діяв тим самим керувався якоюсь ціллю G спробував її реалізувати [пресупозиція]
каузатор в момент t щось трапилось [пресупозиція]
це викликало процес: X втратив можливість довести свої дії А до кінця; X перемістився в не вигідний для нього стан S [асерція]
новий стан суб'єкта – в момент МН X знаходиться в поганому становищі [імплікація]

В даному тлумаченні міститься презумпційний компонент “діяльність” (X виконував якісь дії), але якась подія, Каузатор, завадила суб'єкту довести свої дії до кінця.

Розглянемо наступний контекстуальний фрагмент: *If you're a loser, it doesn't matter how kind, generous, sympathetic or brave you are. You have failed and your failure is the fault of your laziness and nothing else* (The Observer July 4, 2004). Тлумачення 2: Суб'єкт X мав певну мету G, проте не вчинив ніяких дії А, щоб реалізувати свою мету G і в результаті зазнав поразки (компонент “діяльність” стає асерційним).

ЛСВ 2 *when someone doesn't do something* можемо змоделювати наступним чином: до моменту T, X виконував певні дії А, але потім на його шляху виникли якісь перешкоди О, через які X став неспроможним виконати необхідні дії А і відмовився їх виконувати: *They include giving police officers in the UK the power to stop and interrogate individuals about their identity and their movements. Those questioned need not be suspected of any crime, yet failure to comply could land them with a criminal conviction and a fine of £5,000* (The Observer April 8, 2010).

Модель даної комунікативної ситуації ЛСВ 2 виглядає так:

на інтервалі до t X виконував P [пресупозиція]
волютивний стан – X не має наміру продовжувати свої дії A [імплікація]
це мотивовано X зробив щось [асерція] (прийняв рішення)
каузація: це викликало результат: X припинив виконувати P [імплікація]

ЛСВ 3 stop working properly: X перестав працювати справно: *A380 engine failure: why it happened. It is far too early to tell. But what appears clear is that there was a catastrophic failure in the fuselage-side engine on the left wing shortly after the plane took off from Singapore en route to Sydney (guardian.co.uk, November 4, 2010).* До певного періоду часу T X був справний, виконував свою функцію F. Сталася якась подія C, яка призвела до того, що X перестав виконувати свою функцію F.

Змодельовано модель комунікативної ситуації ЛСВ 3:

X має ресурси для виконання своєї функції F [пресупозиція]
каузатор: щось трапилось/мало місце C [пресупозиція]
це викликало [асерція]
новий стан: X перестав працювати [імплікатив]

Приклад 2: *By the time she was 21, and her kidneys were failing, she was spending up to \$1,400 a month on medication (The Guardian September 13, 2007)* = X перестав виконувати свої функції P, зносився, а що саме спричинило припинення функціонування може залишатися невідомим (каузатор невідомий).

експозиція: X має ресурси для функціонування
каузатор: щось трапилось/мало місце Y [пресупозиція]
це викликало
новий стан: X немає достатніх ресурсів для функціонування [асерція]

Ці два приклади відрізняються каузативним компонентом. У першому випадку каузативний компонент виступає головним складником, оскільки він має статус асерції, а Пацієнту відповідає статус імплікатива. У другому ж випадку (декаузативному) статус асерції здобуває пацієнський компонент, а каузативному компоненту відводиться статус фону (факультативному компоненту). Даний ЛСВ описує діатетичний зсув значення. Тобто позиції учасників з певною роллю змінюються, а набір ролей (семантичних валентностей) дієслова fail залишається незмінним.

ЛСВ 4 exam failure: Семантична модель даного ЛСВ характеризується наявністю двох учасників ситуації «вчитель – учень», які виконують по відношенню один до одного різні комунікативні ролі. Так в когнітивній ситуації «складання іспиту» один з них (вчитель) перевіряє знання, а інший (учень), якому відводиться роль другого суб'єкта, демонструє свої знання. Зв'язок цих учасників в структурі ЛСВ можна описати наступним чином: Y опитує X з метою перевірити його знання, в результаті чого Y оцінює знання X як незадовільні, погіршуючи таким чином стан X: *The students couldn't answer the professor's questions so he had no choice but to fail them* В даному випадку Y – Суб'єкт дії (вчитель) виступає в ролі Агенса та є Каузатором дії. Тепер розглянемо іншу ситуацію: *The appearance of the examiner embarrassed the students and as a result they failed their final exam.* Описана у другому прикладі когнітивна модель ситуації значно відрізняється від першої. Зокрема, Каузатором дії виступає вже не Агенс дії (вчитель), а певна Подія. Відношення між даними семантичними формулами можна описати наступним чином.

Приклад 1

до моменту $t < M$ X складав іспит [пресупозиція]
Y діяв з метою [пресупозиція]
Спосіб: Агенс дії застосовував Z
це викликало [асерцію]
новий стан: X провалився [імплікація]

Приклад 2

до моменту $t < MM$ X складав іспит [пресупозиція]
щось трапилося з X/мало місце Y [пресупозиція]
Спосіб –
це викликало [асерція]
новий стан: X провалився [імплікація]

Дані семантичні формули описують процес деагентивації, яка впливає на тлумачення значення ЛСВ. У першому випадку, де описується дія, каузативним компонентом виступає компонент “Y діяв з ціллю”, а у другому випадку каузативним буде компонент “трапилась подія C”.

ЛСВ 5 bankruptcy характеризується неоднозначністю тлумачення, а саме: 1) відсутність матеріальних засобів, 2) відсутність позитивних рис. Розглянемо кожне з них

1. Відсутність матеріальних засобів: X не виявив Z = The wife of the former head of Enron, Kenneth Lay, yesterday claimed that her family had lost a fortune over the collapse of the company and was now facing bankruptcy. (The Guardian January 29, 2002), тобто:

до певного моменту $t < M$, X мав Z [пресупозиція]
щось трапилось з X-а [пресупозиція]
це викликало X не виявив Z-а [асерція]
змінився стан X –а (він став неплатоспроможним) [імплікація]

2. відсутність позитивних рис у X: Y не виявив Z у X-а = In an era when sport's moral values so often seem close to bankruptcy, the achievement of Mark Taylor has been quite extraordinary. (The Guardian February 3, 1999).

щось трапилось з Експеріентом Y
це викликало: X ввійшов в поле зору Y
тим самим змінився стан Y-а (він дізнався, що Z у X-а не існує) [асерція]
змінився і стан X-а (Y ставиться до нього негативно через відсутність Z [модальна рамка])

Друга семантична формула передбачає участь Експерієнта (Спостерігача), який здобуває в актантній структурі позицію За кадром.

Отже, концептуальний простір концепту FAILURE вміщує такі конститuentи: відсутність бажаного результату, неспроможність виконувати свої обов'язки, працювати справно, аварія, банкрутство, невдача, провал, лінь, легковажність, негативна оцінка дій суб'єкта.

Таким чином проведений аналіз семантичної структури лексем success і failure, що позначають концепти SUCCESS ↔ FAILURE уможливив виокремити когнітивні конститuentи структури досліджуваних концептів та зрозуміти як когнітивні ознаки досліджуваних концептів фіксуються у свідомості носіїв англійської мови.

Перспективою подальших досліджень є дослідження когнітивно-дискурсивних особливостей концептів SUCCESS<>FAILURE з використанням квантативних методів лінгвістики та методу фреймового аналізу, які б дали можливість показати активність різних слотів фрейму при мовному використанні бінарної опозиції концептів SUCCESS<>FAILURE.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апресян Ю.Д. Исследования по семантике и лексикографии / Апресян Ю.Д. Парадигматика. – М.: Языки славянских культур, 2009. – 568 с.
2. Когнитивная лингвистика: учеб. Пособие / В.А. Маслова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
3. Щербина С.М. Досвід експериментального дослідження англійської лінгвосвідомості (на прикладі опису бінарної опозиції концептів SUCCESS<>FAILURE) / Щербина С.М. // Буковинський журнал. – 2010. – № 3-4. – С. 258 – 264 с.
4. The American Heritage Dictionary of the English Language. – Boston, New York: Houghton Mufflin Company, 1996. – 2140 p.
5. The Compact Oxford English Dictionary Режим доступу: [http:// www.askoxford.com](http://www.askoxford.com)
6. Longman Dictionary of Contemporary English. Longman. 1984. – P. 1112
7. Mackmillan English Dictionary for Advanced Learners. Mackmillan Publishers Ltd. London. – 2002. – P. 1433-1434
8. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language. – Danbury, Ct: Lexicon Publications, Inc. – 1993. – 1248 p.